Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XV. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., pondeljek, 18. septembra (Sept. 18), 1922. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 218.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

HOOVER ZA INDUSTRIJSKO SODIŠČE.

TO POKAZUJE NJEGOV NAJNOVEJŠI GOVOR.

Ali iz tega govora veje tudi nasprotstvo proti nacijonalizaciji rudnikov.

Washington, D. C. (Fed. Press.) — Herbert Hoover je govoril v New Yorku. Iz njegovega govora je posneti, da ve, da izbruhne prihodnjo spomlad zopet stavka rudarjev in da jo on želi preprečiti. Da ne izbruhne štrajk, svari kongres, da naj sprejme Winslovo predlogo, da se ustanovi premogovniška komisija. Kajti če se to ne zgodi, bo stavka v letu 1923 malo bolj obširna, kot je bila v letu 1922.

Hoover je menil v svojem govoru, da so med delodajalcem in delojemalcem take razmere, da postoji perijodična nevarnost, da pride do nesporazuma. Ako pride do nesporazuma, preneha tudi produkcija. V tem boju je pa prizadetih 99 odstotkov prebivalcev, ki ne tvorijo sporne stranke. Kasneje se produkti podraže in javnost plača račun. Zaradi tega ima po njegovem mnenju javnost pravico, da govori o tej stvari.

Kasneje zopet sugestira v svojem govoru, da mora javnost biti končni razsodnik ob času rudarskih stavk v premogovnikih.

To pripoveduje takole: Iz industrijskih razmer so se razvile pravice. Delavci imajo pravico se organizirati, da se varujejo in zboljšajo mezde in delovne razmere. Pravico imajo do kolektivnega pogajanja. Pravico do stavke imajo. Pravico imajo, da se ne pridružijo takim organizacijam. Pravico do dela imajo, ne da bi jih kdo napadal ali strahoval. Podjetniki imajo pravico, da ne priznajo takih organizacij. Oni imajo pravico do izpora. Pravico imajo vzdrževati odprto delavnico. Nihče ne trdi resno, da nimajo teh pravic. Ali mnogo ljudi prezre neko višjo pravico. To je pravica javnosti do trajnega zalaganja z najpotrebnejšimi potrebščinami in do službe na podlagi pogojev, ki so pošteni za delodajalca in delojemalca. Ako te pravice udarijo ob pravico javnosti, je najvišja pravica — pravica javnosti.

Tako govorančenje ne pomeni nič drugega, kakor da Hoover želi, da se ustanove industrijska sodišča z nalogo, da preprečijo stavke. Kdo drugi pa bo odločal kot vladno sodišče, kaj je enako pošteno za delodajalce in delojemalce? To seveda pomeni, da delavci ostanejo na delu in nimajo pravice prenehati z delom, ako so še tako prepričani, da se jim godi krivica.

Dalje pravi, da temu nasprotuje le majhna skupina podjetnikov in nekateri kratkovidni delavski voditelji, ki hočejo pognati narod v socializem.

Predsednik Harding rad posluša Hooverjeve nasvete, posebno rad jih bo mogoče poslušal, ko bo treba izbrati premogovniško komisijo. Mogoče, je tudi, da bodo v začetku ustanovitve komisije Hooverjeve ideje precej učinkovale na preiskave in da se bodo našli in odkrili "fakti", ki nasprotujejo nacijonalizaciji premogovnikov. Vse to je mogoče. Ali nemogoče je, da Hooverjev vpliv ostane trajen, kajti sistem, katerega on podpira, je po večnem zakonu razvoja obsojen na smrt. Nacijonalizacija premogovnikov se lahko za nekaj časa zadrži, preprečiti se ne more. In če bo Hoover živel še nekaj let, se prav zanesljivo prepriča, da je to resnica.

DVA NEZNANCA UMORJENA S PENTLJO.

New York, N. Y. — Na strehi neke stanovanjske kasarne v zamorskem okraju so našli dva umorjena belopoltnika, ki sta bila zadavljena z njihovima lastnima pentljama. Njuni žepi so bili prazni.

Kasneje so dognali, da je eden umorjenih Lewis Rothstein, zavarovalni agent, drugi pa neki farmar iz Norwalka, Conn.

MEHIŠKA VLADA JE PREPREČILA NASELJEVANJE STAVKOKAZOV.

El Paso, Tex. — (Federated Press). — Naseljevanje Mehikancev, ki jih trmoglava Southern Pacific, Santa Fe in druge železniške družbe na jugozapadu vposlujejo kot stavkokaze, je zadnje tedne precej padlo vsled akcijo mehiške vlade, ki ne mara, da bi Mehikanci mešali v ameriške industrijske konflikte. Železniški magnatje na jugu, ki so nočejo pobotati s stavkarji, so zdaj brez stavkokaške rezerve. — Mehiška delavska federacija nabira denarne prispevke za stavkajoče železničarje v Združenih državah. Daughteryjev "indžunkšen" ne more doseči mehiških delavcev!

PROFESIONALCI SE BOJE RESNE RAZPRAVE.

NOČEJO SE SREČATI S SOCIALISTOM NA JAVNI DEBATI.

Eden še odgovoril mi, drugi je pa odklonil debatirati z nasprotnim kandidatom.

Weston, W. Va. — Dr. S. Holt iz tukajšnjega mesta, socialistični kandidat za zvezni senatni mandat, je pozval senatorja Howard Sutherlanda in bivšega kongresnika M. M. Neeleyja na skupno debato. Prvi je kandidat republikanske stranke, drugi pa demokratične. Razprava bi se imela vršili o svobodi, ki vlada v virginjski industriji in civilnem življenju. Predmet je torej izredno važen. Ali zdi se, da se Neeleyju ni zdel važen, kajti na uljudno povabilo še ni odgovoril, akoravno trdi, da bo zastopal ljudske interese, ako bo izvoljen v senat. Sutherland je pa vabilo odklonil.

Holt je zapisal v povabilo besede, ki bi morale podžgati oba, da prideta na shod na javno razpravo in da posvetita socialističnemu kandidatu.

Holt predvsem omenja, da sta bila člana kongresa ob času, ko se ljudstvo pritožuje, da je preobloženo z davki in izkoriščano, in da je ljudstvo prenašlo, da se nobeden izmed njiju ni brigal za take postave, ki bi prinesle ljudstvu odpomoč. Holt pravi, da so profitarji ukradli miljone in varni so pred kaznovanjem, med tem ko imajo sodišča polne roke dela z obtožbami proti delavskemu razredu. Na tisoče delavcev je bilo poslanih v ječe in njih družine so trpele pomanjkanje, ker so jim bile naložene težke denarne globe. On povdarja, da je edina rešitev, da se delavci organizirajo strokovno, farmarji in delavci zopet politično, da so kos organiziranim silam njih izkoriščevalcev.

Senator Sutherland mu je odgovoril, da mu je žal, da ne more ravno zdaj debatirati s Holtom o teh stvareh. Poleg je pa dodal, da so nekatere stvari prikazane v napačni luči, ki vodijo nepravo smer, zaradi tega bi debata prav nič ne koristila.

Holt je takoj odpisal senatorju, da naj mu pove, katere stvari so prikazane v napačni luči.

Sutherland ni več odgovoril na to vprašanje.

EKSPORTNI PETROLEJ SE PODRAŽI.

New York, N. Y. — Standart Oil kompanija v New Jerseyju je podražila eksportni petrolej za pol cenfa pri galoni. Zdaj stane galona petroleja dvanajst centov.

KOTEL LOKOMOTIVE RAZPOČIL.

Muscatine, Iowa. — Blizo West Libertyvilla je eksplodiral kotel lokomotive. Strojevodja in kurjač sta bila poparjena do smrti.

DVA STA UMRLA V ELEKTRIČNEM STOLU.

Raleigh, N. C. — Tukaj so elektrocurirali zamorca Angus Murphyja in Joseph Thomasa, ker sta bila spoznana krivim, da sta napadla A. E. Ketchena in njegovo ženo.

RUSIJA NE MARA PREISKOVALNE KOMISIJE.

Sovjetska vlada noče enostranske ameriške preiskave, je pa pripravljena na pogajanja.

ČIČERIN JE ODGOVORIL DRŽAVNEMU DEPARTMENTU.

Moskva, 16. sept. — Ruski komisar za vnanje zadeve Čičerin je poslal v Berlin noto, ki se ima dostaviti ameriškemu poslaniku Houghtonu. Nota vsebuje odgovor na neuradno povpraševanje vlade Združenih državah, če bi Sovjetska Rusija dovolila vstop ameriški tehniški komisiji v svrho preiskovanja razmer v ruski republiki.

Sovjetska vlada je odgovorila, da je vsakčas pripravljena na uradna preliminarna pogajanja z ameriško delegacijo za vpostavljenje oficijelnih stikov z Združenimi državami. Pogajanja se lahko vrše v Ameriki, Rusiji ali katerikoli drugi državi. Ker pa sovjetska vlada želi ožjih odnošajev z Združenimi državami, ne more smatrati, da je predlog Amerike za enostransko preiskavo razmer v Rusiji pravičen. Preiskava mora biti vzajemna v Rusiji kakor v Ameriki.

"Ruska sovjetska vlada se predvsem zanima za sleherni korak, ki čimprej prinese vpostavljenje ekonomskih stikov med Rusijo in Ameriko", se glasi nota. "Razume se, da mora takšno razmerje sloneti na enakosti in v interesu obeh strank."

Ko je pred nekaj tedni ameriški poslanik v Berlinu po navodilu državnega departmenta v Washingtonu neuradno vprašal sovjetske zastopnike, če bi ruska vlada sprejela ameriško preiskovalno komisijo, mu je bilo pojasnjeno, da Rusija nima nič proti taki komisiji s pogojem, da istočasno poseti ruska sovjetska komisija Združene države.

MISTERIJ, KI JE OBDAJAL UMOR, RAZKRIT.

Virginia, Minn.—Lokalne oblasti sodijo, da so na pravem sledu, da razkrijejo misterij, ki je obdajal umor, izvršen pred več leti na deželi. Veleporota je obtožila Štefan Chukeja, da je umoril Sam Stajanoviča pred več leti.

Stajanovič je živel na svoji farmi v mestnem okrožju štev. 61. Nekega dne je izginil in leto kasneje so našli okostje blizo farme Sam Karvela. Ob ravno tem času je pa prejel Joe Stajanovič, ki je prebival v Duluthu, grozilna pisma. Pisma so se nanašala na smrt njegovega brata in neznance je zahteval od njega denar. Stajanovič je izročil ta pisma policiji, katera je povzročila, da je šel v Virginijo in identificiral svojega brata.

Kasneje so postali pozorni na Steve Chukeja ,ki je bil avtomobilski izvošček. Pri njem so našli prstan, ki je bil Stajanovičeva lastnina. Pri njemu so našli tudi Stajanovičeve vojno-hranilne certifikate.

POLOŽAJ NA CHICAGO ALTON ŽELEZNICI.

Bloomington, Ill. (Fed. Press.) — Stavkarji se nahajajo v tretjem mesecu njih boja, toda njih vrste so ostale cele. Uskokov ni med njimi. V predzadnjem tednu so bili odpuščeni stavkokazi in tudi čete odpoklicane. Chicago and Alton železnice je naznanila, da je oddala svoja dela podjetnikom.

Dasiravno se pregledovanje prometne opreme vrši bolj površno, oprema vseeno razpada na kose. Tako je na pr. poročevalec Federaliziranega tiska izvedel, da je bilo po zveznih nadzornikih v Slaterju, Mo., pregledanih pet in dvajset lokomotiv, a tri in dvajset je bilo spoznanih nesposobnih za službo.

VREME.

Chicago in okolica. Torek oblačno, zmerni južnovzhodni vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 60, najnižja 56. Solnce izide ob 6:33, zaide ob 6:55.

DELAVCI ZAHTEVAJO ODSTAVITVENO POSTOPANJE PROTI DAUGHERTYJU.

Washington, D. C. — (Federated Press.) — Centralne strokovne unije po vseh državah pošiljajo resolucije v Washington z zahtevo, da kongres uvede tožno postopanje v svrho odstavljenja proti justičnemu tajniku Daugherjyju na podlagi kršenja zvezne ustave. Delavske organizacije zahtevajo dalje, da se obtoži tudi zvezni sodnik Wilkerson v Chicagu.

STRAŠNE RAZMERE PREVLADUJEJO V EVROPI.

LJUDSTVA STRADAJO, JEDO KONJSKO IN PASJE MESO . . .

Polag je pa ostala Evropa ognjenik, ki prične lahko vsak čas bruhati.

Berlin, Nemčija. (D. N. S. Stabni poročevalec). — Resnica je: Evropa ne more plačati Združenim državam dolga. Ves denar, ki ga je naša vlada posodila zaveznikom, se lahko računi kot mrtva izguba. Političarji včasi govore o povračilu, ali njih besede ne štejejo ničesar. In končno bodo ameriški delavci plačali vse stroške, ki so nastali, ko so pomagali uničiti Nemčijo na korist francoskim in britskim imperijalistom.

Odkar je končala vojna so se industrijske razmere v Evropi obračale vedno na slabeje. Ta strašni položaj je deloma zakrivila versaillska pogodba, tista kača, ki so jo skuhali Woodrow Wilson in njegovi tovariši tamkaj, deloma ga je zakrivila blokada Nemčije in Rusije, katero so zavezniki nadaljevali po mirovni pogodbi in deloma so je zakrivili pustolovci kot Vrangel in Judenič.

Po versaliski pogodbi se je srednja Evropa zdrobila v male politične države, ki so neizrecno ljubosumne druga na drugo in napihnjene od šovinizma. Podobne so malim balončkom, ki so lepo pobarvani na straneh in se svetijo, poleg pa trkajo drug v drugega. Od versaillske pogodbe sem je ta pokrajina, od katere je precej odvisna svetovna industrija, nič bolji kot brlog risov.

Vsaka mizerna mala država je nosila svojo "trsko" na rami in je potrošila toliko denarja, kolikor ga je mogla iztisniti iz svojega od gladu umirajočega ljudstva, za vojske in municijo. Obdala je svoje meje z visoko colnino in je kričala na ves glas in rožljala s sabljo. Mogoče razen ene ali dveh so postale vse od dne do dne bolj revne od prve do zadnje. Njih tovarne so zaprte, farmarji nočajo pridelovati živeža za mesta, v rudnikih počiva delo, industrijalni delavci nimajo dela. Lakota, bolezen in brezposelnost se širijo, kjerkoli je nastopila Wilsonova pogodba.

Avstrija je bila zadeta najbolj trdo. Veliki Dunaj, preje glavno mesto cesarstva, je brez sirovin, živeža in dobrih transportnih zvez. In tako je prišla beda, strašna beda, tako strašna beda, da bi Američani ne verjeli, da je kaj takega mogoče, ako bi kdo naštel fakte. Konjsko meso je delikatesa za mnoge siromake. Tam jedo tudi pse, mačke ps. . . . tudi podgane. In nekateri pravijo, da se je v redkih slučajih pojavil tudi kanibalizem, po katerem so segli ljudje, katere je skrajna revščina napravila blazne.

V mnogih krajih v Rusiji so ravno take razmere. Zavezniki so blokirali ruske pristane, da poženejo rusko ljudstvo v lakoto. Tej blokadi se je pridružila izredno velika suša in v Rusiji je nastala lakota, kakršnih jih malo pozna zgodovina.

V Poljski, ki so jo ustanovili v Versaillesu, ni bilo nikdar časa, da se poprimejo industrije. Svojo pozornost v tej deželi so posvetili vežbanju vojakov in masakriranju židov. Tako je bila Nemčija obkoljena na jugu in vzhodu z mejo, ki je tvorila zid, kateri mora onemogočiti njeno industrijo. Na za-

(Dalje na 3. strani.)

Zavezniki bodo branili Carigrad.

Entenfa je zagrozila Kemalu, da ne sme prestopiti nevtralnega ozemlja na obeh straneh Dardanel in Bospora. Rusija je baje sklenila poslati rdeče čete v Malo Azijo. Jugoslavija zahteva Solun kot ceno za pomoč Grški. Lokalne revolte v Traciji in Črni gori. Ali napadejo kemalisti Carigrad?

Riga, 16. sept. — Tukaj poročajo, da v Moskvi zboruje revolucionarni vojaški svet, kateremu predseduje Leon Trockij. Svet je baje sklenil, da takoj stopijo v akcijo vse rdeče čete v kavkaških republikah in sovjetska mornarica na Črnem morju. Dalje se poroča, da je eden zbor sovjetskih čet že na meji Anatolije pripravljen pomagati Kemalu paši pri okupaciji Carigrada. — Te vesti niso uradno potrjene.

London, 16. sept. — Iz Belgrada je prišla vest, da je Ahmed Riza bej, prejšnji predsednik turškega parlamenta, posetil Sofijo z namenom, da sklene turško-bolgarsko alijanco proti Grkom. Ahmed Riza bej je konferiral včeraj s Stambulinskim in ponudil Bolgariji alijanco s turškimi nacionalisti pod protekcijo Francije.

London, 16. sept. — Angleška vlada je danes naznanila, da bo angleško bojno brodovje čuvalo Carigrad pred turškimi nacionalisti. Anglija je dosegla sporazum s Francijo in Italijo, da kemalisti ne smejo prekoračiti nevtralne cone okrog Carigrada in Dardanel in stopiti na evropska tla. Francija se je pridružila sporazum s pogojem, da se na mirovni konferenci s Turčijo spremeni sevrška pogodba in da dobe Turki gotove koncesije, kar se tiče Carigrada in Tracije.

Anglija, Francija in Italija so danes poslale Kemalu noto, ki se glasi, da morajo turški nacionalisti spoštovati nevtralno cono na obeh straneh dardanelske in bosporske ožine, dokler se na konferenci ne izravnajo vse sporne točke med Turčijo, Grčijo in zavezniki.

Mirovna konferenca se ima vršiti kmalu. Jugoslavija in Rumunija podpirata Grško in Veliko Britanijo v zahtevi, da Turki ne smejo dobiti nazaj Tracije, toda s tem se pojavil nov faktor v situaciji. Jugoslavija menda zahteva Solun kot plačilo za pomoč Grški.

Druga vest, ki je zelo vznemirila London, je, da se kuha nevarno rebelno gibanje v vseh mohamedanskih deželah, ki so pod nadvlado Velike Britanije. V Indiji, Egiptu, Palestini in celo v bivših nemških afriških kolonijah slavijo muslimani Kemalovo zmago nad Grki in oznanujejo "sveto vojno" proti Angležem.

Reuterjeva depeša iz Carigrada se glasi, da so vojaški častniki in civilisti strmoglavili grško vlado v Odrinu; rebelno in separatistično gibanje Grkov se je pojavilo tudi na otokih Mitylene in Chios v Egejskem morju.

Iz Rima javljajo o vstaji v Črni gori. Črnogorski vstaši, katere vodi major Raskovič, so okupirali vas Uvaz, pobili žandarje, zasedli vojašnico, oplenili pošto in se polastili uniform železniških uradnikov na bližnji postaji. Takoj nato so prišle iz Sarajeva srbske čete in napadle vstaše. Bitka je trajala šest ur, nakar se je Raskovič umaknil v gore s svojo četo. Sedemnajst Srbov je bilo ubitih.

London, 16. sept. — Poročila o položaju v Smirni so še vedno konfuzna. Brzojavke iz grških virov pripovedujejo, da je Smirna v pepelu in 200,000 ljudi je brez strehe in vsakih sredstev za življenje. Zgorela so vsa konzularna, skladišča in trgovska poslopja v evropskem delu mesta, mnogi zavodi in cerkve. Druge brzojavke sporočajo, da je tisoč do 2000 mrtvih, največ Armencev in Grkov. Ameriške bojne ladije so odpeljale več tisoč beguncev, kolikor so mogle na bližnje otoke.

Angleški poročevalec Ward Price poroča, da turški nacionalisti zanikajo krivdo požara in pravijo, da so zažgali Armenci in Grki, ki so se zabarikadirali v svojem delu mesta in zanetili ogenj v pričakovanju, da privabijo zavezniške pomorščake na pomoč. Požar se je naglo razširil po vsem mestu.

Reuterjev poročevalec brzojavlja z Malte: "Umikajoče se grške čete, ki so požgale in razdejale turška mesta in vasi, so spravile kristjane v Smirni v strašni položaj. Na tisoče grških in armenskih beguncev je stlačenih v pristanišču brez jedi in vode, kjer čakajo na parnike. Vsa polja s figami in rozinami so uničena."

Kemalova armada se pomiče proti Carigradu v dveh krajih. Iz Angore poročajo, da je padla Panderma, zadnja grška postojanka v Mali Aziji.

POLJSKI IMPERIALISTI ŠČUVAJO NA VOJNO.

PODJARMILI BI RADI LITVO.

Oborožene sile zbirajo na tajen način ob litvinski meji.

Washington, D. C. — Poljskim imperijalistom raste greben in radi bi izbrisali Litvo z zemljevida in jo uključili v Poljsko. Narodna demokratična stranka, najmočnejša stranka na Poljskem, ki ni nič drugega kot navadna šovinistična stranka, katera si je po vsej krivici prilastila ime "demokratična", ščuva najbolj na okupacijo Litve. Oficijelni časniški litvinski biro izjavlja, da glavni organ te stranke v Varšavi ščuva na podjarmljenje Litve. Biro je oskrbel prevod članka, da tako dokaže, da so njegove trditve o delu poljskih šovinistov in imperijalistov resnične.

Članek pravi: Iz Litve se lahko napravi postojanka, da varuje Evropo pred boljševizmom. Nemška politika in židovska propaganda sta prisilili Litvo, da je postala država, ki se je pridružila boljševikom z Nemčijo. Poljska mora takoj likvidirati take razmere . . . Litvinska vlada nasprotuje Poljski z umetnimi sredstvi, ustvarjajoča politične argumente, kot na pr. suvalkiški mir. Kljub temu bodo taki argumenti izgubili svojo vrednost, ako se pokaže v njih volja litvinskega ljudstva in po tem, ko bo dežela aktualno anektirana od Poljske. Politični spori so zdaj končani. Zdaj hočemo mir ali vojno.

Biro pravi, da program nasilne aneksije, kot ga propagira narodno demokratična stranka, ob tem ni nič manj nevaren kot je značilen. Fakti govore, da se Poljska pripravlja za vojno. Pomnožila je svojo armado od 250,000 na 300,000 mož. Vojaške čete iz Poznanja, Galicije in Varšave prihajajo v civilni obleki sistematično na litvinsko mejo, kjer provocirajo ljudstvo.

VOJAŠKA NAGRADA JE SPREJETA.

Zdaj je odvisno od predsednika, da postane postava.

Washington, D. C. — Zbornica je sprejela predlogo za izplačilo vojaške nagrade takoj, ko ji je bila vrnjena od konferenčnega odbora. Zdaj jo je sprejel tudi senat. Zanjo je glasovalo šest in trideset senatorjev, proti pa sedemnajst.

Predloga je bila odposlana predsedniku v podpis in od njega je odvisno, ako postane zakon.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Aug. 31-22) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NOVA DELAVSKA FRONTA.

Delavska fronta v Evropi se združuje in postaja enotna. Marsikdo je šel prek teh vesti, ki so naznanjale, da je delavstvo v Evropi prišlo do spoznanja, da mora medsebojne prepire pokopati in ustvariti enotno in solidno fronto, ako hoče obdržati pridobljene postojanke in doseči nove uspehe.

Delavstvo se je pričelo združevati politično in industrijalno, katerega je buržoazija s svojimi najetimi agenti takoj po sklenjenem premirju pričela cepiti v stranke in strančice, v organizacije in organizačice. Dve politični internacijonali, londonska in dunajska internacijonala, in amsterdamska internacijonala strokovno organiziranega delavstva so se sporazumele, da se združijo v novi in enotni fronti. Politični internacijonali vključujeta vse delavske stranke in socialistične stranke v Evropi razen komunistov. Amsterdamska internacijonala pa zastopa vse delavske strokovne organizacije razen strokovnih organizacij komunistične internacijonale in katoliških strokovnih društev. Ogromna večina delavstva zunaj Rusije je združena v teh internacijonalah. Amsterdamska internacijonala zastopa pet in dvajset miljonov strokovno organiziranih delavcev. Glasovi obeh političnih internacijonal pa znašajo okoli petdeset miljonov.

Delavci so spoznali, da jih pocepljenje ne more voditi drugam, kot v pogubo. To je učinkovalo, da se je pričelo delo za združenje, kajti le v enotni fronti delavstva je zasigurana zmaga delavstva. Združenje se je izvršilo ravno ob času, ko druge vesti naznanjajo lokalne zmage delavstva v Evropi.

Ako delavska fronta ostane tudi v bodočnosti enotna, se te lokalne zmage tako pomnože, da se delavstvo lahko pripravi za končni in najvišji boj, za izvojevanje delavskih principov. Kajti teh petdeset miljonov združenih delavcev tvori s svojci skoraj polovico vsega prebivalstva v Evropi. To pomeni, da se bo delavska armada večala veliko hitreje v bodočnosti, kot se je to godilo v preteklosti. Še nekaj pridobitev in delavstvo bo v večini.

S tem seveda še ne bo izvojevana končna zmaga delavstva v Evropi. Ampak prav zanesljivo se bodo v prihodnjih deset letih v Evropi odigravali dogodki, ki bodo obračali pozornost vsega sveta nase.

Delavstvo je spoznalo svoje zmote in pogreške, ki jih je napravilo po vojni. In to jamči, da pojde naprej od zmage do zmage, kot je korakalo pred izbruhom svetovne vojne. Časi za pocepljenje delavstva so minili in prišla je doba enotne fronte in skupnega dela. Pripadniki buržoaznih strank se te dobe prav nič ne vesele, kajti zavedajo se, da delavstvo zmaguje, ako ni pocepljeno.

NEŽELJENA PREISKAVA.

Ko je državni department predlagal, da ameriška tehnična komisija preišče razmere v Rusiji, so v Rusiji bili takoj pri volji pristati na to željo, a obenem so izrekli svojo željo, da žele poslati svojo komisijo v Ameriko, da študira ameriške razmere.

Kasneje se je izvedelo, da je misel tako hitro minila, kot se rodila za preiskavo Rusije, ko je Rusija izrekla svojo željo.

To je razumljivo. Ruska tehnična komisija bi bila vprav ob tem času zelo neprijetna reč.

Prav nič prijetnega bi ne bilo, ako bi ruska komisija izvedela, da je bilo še pred nekaj tedni miljon dve sto tisoč delavcev na stavki in da so stavke zakrivili podjetniški interesi, ki se radi pobahajo, da so demokratični.

Zelo neljubo bi bilo, ako bi ruska tehnična komisija izvedela, da je justični tajnik prosil za sodnijsko prepoved proti stavkujočim železniškim delavcem in bi ta komisija intervjuvala prizadete železničarje ali delavske voditelje, kako sodijo o izdani sodnijski prepovedi.

Prav nič veselega bi ne bilo, ako bi ruska komisija izvedela, da ima 72 odstotkov družin manj kot tisoč dolarjev dohodkov na leto, medtem ko pripadniki majhne skupine imajo več kot miljon dolarjev dohodkov na leto.

Naši monopoli, korupcijski škandali in drhalski čini bi najbrž tudi ne napravili ugodnega vtisa na rusko komisijo.

In tako je razumljivo, zakaj je misel o odhodu ameriške komisije v Rusijo minila, še predno se je dobro rodila. Nevarno je hoditi k sosedom gledati, kaj kuhajo v loncih, ako tudi sosedje pridejo, da pogledajo, kaj kuhajo drugi v svojih loncih.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Camp 50, Kans. — Dolžnost me veže, da odgovorim na dopis Rudy Pevca, ki je izšel v izdaji 211 Prosvete.

Tako umivanje ne bo zaleglo prav nič, kajti kar je črnega ostane črno in nobeno milo ne spravi doli črne barve. Mesto takega umivanja bi bilo bolje, da dopisnik pove, kakšno ulogo je igral ob času stavke. Jaz pravim, da lahko kdo misli o tistih, ki so delali ob času stavke, kakor ga je volja. Tako je bilo tudi povedano v dopisu v izdaji štev. 174 Prosvete.

Čudno se mi pa vidi, da dopisnik tudi mene ni porinil med tiste, ki so delali, ko so jih strašili s puškami. Kasneje je dopisnik hotel med menoj in onimi potegniti nekakšno primero, pa ni šlo, kajti jaz sem bil na stavki od začetka do konca, to je enajst mesecev.

To pripoznam, da je zdaj v Kansasu velika zmešnjava, ali smešno je, ko dopisnik trdi, da ne morem tajiti, da sem hodil za delom. Tako hočete proročati resnico, morate priznati, da ste mene s seboj vzeli. Jaz sploh nisem imel namena, da grem za delom.

Ta človek pravi, da se jih je zbralo od deset do dvanajst skupaj in še več. Priznam, da je bilo dosti omahljivcev, ki so kot "lastniki" obratovali rudnike. Saj je bilo to povedano tudi v izdaji 174.

Kar sem jaz slabega izvršil v teku stavke, je bilo, da sem šel vprašati za delo. Well, dobro bi bilo, da dopisnik pove tudi dan, kdaj sem šel vprašati za delo, da se bolje razumemo. Da, šel sem vprašati za delo in dopisnik dobro ve, da je bilo to 14. marca, ko je Howat razglasil, da naj gredo delati tisti, ki morajo dobiti delo. To je Howat storil, ko je spoznal, kako je končala konvencija.

Ako sem pa bil jaz tisti, ki je šel, ki je šel prek pašnikov, so slepi ljudje, ki so to videli.

Ravnotako mi dopisnik očita, da sem hodil izpraševat "bosa", ako me bo zaposlil po končani stavki. To so zelo slabe informacije, ki jih ima dopisnik in radevolje mu izplačam deset dolarjev nagrade, ako mi kaj takega dokaže.

Resnica je, da ste pustili "bose" na miru, ker ste si domišljali, da ste sami "bosi."

Smešno pa je, ako dopisnik trdi, da se nisem upal hoditi po javni cesti.

Zdi se mi, da dopisnika boli srce, ker sem začel delati po enajst mesecih in mogoče mi privošči še eno enajstmesečno stavko. Saj tako razumem njegove besede. Meni se zdi, da je tega prerekanja dosti, ako se dopisnik še oglasi, tedaj mu odgovorim to, kar mu gre. — **Jernej Okorn.**

Milwaukee, Wis. — V zadnjem dopisu sem obljubil, da bodem pisal to pot bolj detajlirano glede razmer v naši naselbini, ali potreba je spremeniti prvotni namen, ne vsled urednikove listnice uredništva temveč ker se mi zdi potrebno dati nekoliko odgovora uredniku Slov.

Pred vsem naj povem gospodu uredniku, da nimam nikakega namena pričenjati polemike z njim, ter mogoče obširno razpravljati o neštetokrat premletih frazah. Mogoče je res, da Delavska Slovenija ne dela ob času volitev ne na to in ne na ono stran, in če bi urednik sam hotel kaj takega, bi mu diktatura od zgoraj ne dopustila kaj takega. Sicer pa nisem gotov, če ne bi Slovenija delovala za Schneidemane, Berger je ali pa koga drugega, kakor je svoj čas že delala za Constitutional League in podobno, če bi se nahajala v drugih razmerah. Sicer je velika neslanost, ako se očita, da se stranka v Milwaukeeju vzdržuje s prispevki bogatih trgovcev in srednjih podjetnikov, odnosno da se s tem vzdržuje "Milwaukee Leader" in na isti način v New Yorku "Call". Mi vemo, da razne družbe plačajo za oglase v tem časopisju, katere oglašajo, tudi vemo, da dnevniki kakoršna sta ta dva, ne moreta izhajati samo z naročnino brez oglasov. Če ima časopis oglase, še ni rečeno, da je škodoval delavskemu boju zoper kapitalizem. Nasprotno, kapitalizem sam pomaga pri vzdrževanju listov, ki goje boj proti onim kakoršne Delavska Slovenija sama oglaša, s tem seveda ne mislim naših trgovcev in domačih podjetnikov. Da urednik Slovenije imenuje list "Jewish Daily Forward" patentiranega lažnjivca, mora imeti svoje vzroke, katere bi moral navesti, zakaj je lažnjivec!? Ali ima mogoče zato piko nanj, ker je zahteval revizijo knjig organizacije P. S. R., kateri se očita, da je potrošila mnogo denarja, namenjenega revežem, v politične namene?

Še nekoliko o spreminjanju nazorov ali spreminjanju taktike. Če človek ima globoko prepričanje z ozirom na katerikoli teoriji mu je vedno dano, da spremeni taktiko potem katere se na lažji način pride do praktičnega izvajanja iste. Na primer: Teoretično se je napravil načrt za Panamski kanal. Ta načrt se je vdejstvil šele tedaj, ko so tehniki in delavci skupaj izvršili svoje delo. In to delo se je razvijalo pogojno. Ravno tako je s političnimi problemi. Nihče ne more socijalizirati industrije tam kjer je ni; a kjer je, moramo računati na pogoje, ki so nam dani, potom katerih nam je mogoče uresničiti naš namen. Znano nam je, kakor je menda tudi znano gospodu uredniku Slovenije, da so ruski boljševiki spremenili svojo prvotno taktiko in sicer zato, ker niso imeli pogojev, da bi izvršili to, kar so nameravali. To je bil vzrok, da so spremenili svojo taktiko.

Tudi tukaj v Ameriki so nekateri mislili, da bodo prinesli preobrat z enim velikanskim udarcem, kar se pa ni obneslo, kajti niso računali na okoliščine v katerih se nahajajo in na ovire, ki so na poti in katere se ne dajo odpraviti z enim zamahom.

Ko so to spoznali, so spremenili taktiko in spremenila se je temeljito. Od tedaj se niso več ogrevali za masno akcijo in ne za politično izobrazbo delavcev v svojih časopisih, temveč odprli so ostudno gonjo napram onim, kateri niso utegnili verjeti njih taktiki in jim slepo sledili. Gospod urednik Slovenije, tudi očita nekaterim socijalističnim uradnikom mastne službe in mehke sedeže, med tem ko uradnike drugih strank vedoma noče videti. Tudi ne pove svojim čitateljem, da li opravlja svojo službo pri Sloveniji zastonj in ali dobiček, ki ga napravi kot solastnik tiskarne, razdeli med svoje odjemalce? Jaz se ne bi spuščal v te stvari, ki se ne tičejo politike prav nič, ako bi bil urednik Slovenije tako dostojen v svojem odgovoru in se bi držal logike.

Pravite: da ste razumeli klic popolnoma. Dobro! Namen mojega dopisa je bil: vzdramiti duhove, (kakor se je sam izrazil v prvem odstavku). Toraj če razumete klic, pojdite na delo, toda ne z besednjakom psovk in drugih raznih priimkov in tudi ne z očitanji starih napak brez katerih nisem ne jaz in ne Vi. V oskrbi imate časopis in s premišljenim delom in dobro taktiko lahko veliko koristite naselbini in družbi sploh. Ta Nekdo misli še nadaljevati z dopisi, bodoli slični prvemu, je odvisno od razmer.

Nekdo.

Proletarijat se zbuja.

Povsod, kamor se ozremo, vidimo, da je povojno razpoloženje tako razdivjalo psiho mas, da so po vseh deželah nastali večji ali manjši spori v delavskih organizacijah. Kamorkoli pogledamo pa vidimo, da ta razbijajoča psiha ni ustvarjajoča. V nekaterih deželah, kakor v Italiji, so nacionalisti izrabili razkol v delavskih vrstah; osnovali so fašiste, ki razbijajo in pobijajo vse, kar je, socialistično ali komunistično. Tam proletarijatu ne bo težko najti pravo pot zedinjene taktike, ki bo edino omogočila, da postavi delavstvo zadosten odpor proti nasilju in krivicam. V Avstriji je nastopil proletarijat združeno proti reakciji, v Nemčiji je proletarijat že dvakrat vzorno nastopil za ohranitev republike, ker je jako dobro politično izšolan in ve, da je le v strogi solidarnosti mogoče preprečiti reakcijo. In če se ozremo v Anglijo, moramo naravnost občudovati, da si je Labour Party, ki je še mlada in ki se tudi naslanja na strokovne organizacije, priborila do danes v spodnji zbornici že 74 mandatov.

V Franciji so razmere nekoliko slabejše, ker tam vlada najbolj reakcionarna buržoazija. Vendar je že zadnji komunistični kongres pokazal, da se je proletarijat tudi tam pričel zavedati svoje svetovne naloge.

Skoro po vseh državah nastopa grozovita reakcija, ker delavstvo ni na svojem mestu. Povsod imamo težke boje za izboljšanje sedanjega položaja, tuda ta nesrečni socialni položaj je vsak dan slabejši. Med vojno je trpelo gospodarstvo in delavstvo zaradi vojne in blokade. Sedaj po vojni pa je po verzajlski pogodbi napravljena umetna blokada, ki se kristalizira v brezmejnem izkoriščanju srednje Evrope in pa v razliki med valutami zmagovalnih in premaganih dežel. O verzajlski pogodbi je že takrat, ko je bila sklenjena ves svet trdil, da je trda, da je neizvedljiva ter da mora imeti za posledico popolno uničenje Evrope. Ali smo za gospodarsko povzdigo Evrope ali ne, ni vseeno. Mi vemo, da smo v teh razmerah obsojeni na največjo bedo še sto let, če se verzajlska pogodba ne izpremeni. Antantne države zahtevajo tako dgromna plačila, da je vsak gospodarski razvoj v teh državah nemogoč. Propadanje, pogin, to je napisano na čelu stare Evrope in z gospodarskim propadom Evrope morajo poginjati tudi evropejski delavci.

Celo angleški delavci in kongres rudarjev, ki se je vršil te dni so prepričani, da z usodo srednje Evrope ni zapečatena samo usoda Evrope, marveč tudi usoda Anglije, Francije in Italije, ki ne morejo razviti svoje gospodarske politike, če so njih sosede gospodarsko nezmožne. V tem potrjuje delavstvo zlasti dejstvo, da po vseh deželah z dobro valuto vlada velika nezaposlenost. Velika naloga svetovnega proletarijata je torej, da odločno zahteva izpremembo mirovne pogodbe, oziroma mirovnega diktata, ki v svojih posledicah učinkuje pravtako, kakor bi ga bili diktirali sami nestrokovnjaki, pijani svoje zmage.

Mirovna pogodba je izrodek kapitalizma, je gospodarski kartel, ki hoče izsesati svet. Proti temu kartelu mora nastopiti svetovni proletarijat z združenimi močmi ali pa dalje — umirati glad u. — "Zarja."

Delavsko gibanje v Jugoslaviji.

Stavka usnjarjev v Ptuju.

Delavsko gibanje preživlja kudo krizo, katero je izzvala gospodarska kriza. Kriza delavskega gibanja se je to pot pojavila v obliki stavk. Delavstvo celega sveta stoji takorekoč v stavki in se bori za svoj obstoj. Danes ne iščemo več zboljšanja svojega gmotnega položaja, temveč se borimo le za primanjkljaj, ki ga moramo imeti, če hočemo ohraniti svoje moči delazmožne.

Kapitalizem uvideva zakaj se borimo, noče pa upravičenosti naših bojev priznati. Egoizem in sovraštvo do delavnih slojev mu ne dopušča tega.

V Ptuju se bori okoli 350 delavcev in delavk za svoj kruh in za svoje pravice. Boj je hud in stavka bo trpela najbrže dalje časa.

Nujno potrebno pa je, da ptujske sodruge podprejo v njih boju vsi, ki vedo, kaj je boj za košček kruha.

Osrednje društvo usnjarskih delavcev v Mariboru, ki je včlanjeno v Strokovni komisiji, pozivlja vsled tega vse sodružne organizacije, da pokažejo v času potrebe solidarnost in stavko moralno in gmotno podpro. Le z medsebojno pomočjo izvršujemo namen organizacije!

Usnjarsko delavstvo, ki se ne nahaja v stavki, pa naj se istotako spomni svojih sodrugov v Ptuju.

V strokovnem gibanju se glede medsebojne podpore vedno uveljavlja pregovor: Danes meni, jutri tebi!

Mizarska stavka v Ljubljani.

Mizarska stavka v Ljubljani traja že četrti teden, vse je mirno in trezno, delavstvo se zaveda svojih dolžnosti, katere je prevzelo, ko je stopilo v boj za svojo pravico. Stavkokazov se gospodom mojstrom v Ljubljani ni posrečilo dobiti, zato so poskusili svoj lov izven Ljubljane. Nasedla sta jim dva mojstra z dežele, katera sedaj odjedata kruh lačnemu mestnemu delavstvu. Ko natančno zvemo za imena teh požrešnežev, jih bomo objavili z velikimi črkami v časopisju, da jih bo poznala vsa javnost.

Enako z mizarskimi mojstri nastopa tovarna "Solnograd", katera privaja zadnji čas delavne moči iz Italije. — Opozarjamo tozadevno Pokrajinsko upravo za Slovenijo, oddelek za soc. politiko, da stvar preišče, če se drži omenjena tvrdka zakona o zaščiti delavcev ali ne. Ako se ga ne drži, naj se jo brezobzirno kaznuje na podlagi tozadevnega zakona. Tudi v Celju skuša omenjena tvrdka loviti delavce na limanice, nakar predvsem opozarjamo celjske sodruge, da to nemudoma preprečijo in tamošnjemu delavstvu povedo, da so mezdne razmere v Ljubljani škandalozne, ter da se delavstvo v Ljubljani vsled njih nahaja v stavki.

Ob izbruhu stavke so podjetniki zagrozili, da bodo stvar tako dolgo zavlačevali, dokler se ne razbijejo vse delavske organizacije in če bi bilo treba tudi tri mesece. — Delavstvo je to izjavo hladno sprejelo, ker je pripravljeno tudi eventualno šest mesecev stavkati.

Isto kakor lesnim delavcem v Ljubljani se godi lesnemu delavstvu v tovarni "Vintgar" v Gorjah pri Bledu, nadalje je delavstvo izpr.o v Je.endolu pri tvrdki "Velika gora". Opozarjamo vse delavstvo, da nihče ne potuje tja, dokler se spori ne rešijo v prid delavstva, kar bomo pravočasno objavili.

Strankin zbor angleškega delavstva.

V vseh strankah, v delavskih in meščanskih imajo razkol; to je prinesla vojna psiha s seboj.

V delavskih stranakh je razkol na tri strani. Nastali so skrajni levičarji, to je struja, ki hoče čez drn in strn doseči svoj cilj, tudi če se jih 99% pri tem pobije.

Nato so skrajni desničarji, ki so podobni sv. Nikodemu, ki je pridigo oznanjeval v postelji, mesto, da bi šel med ljudstvo.

In končno je velika skupina proletarijata, ki svoje organizacije trezno po sigurni poti vodi proti zaznamovanemu cilju, pri katerem naj pride do veljave tisti, ki dela in ustvarja in, ki ima vse legalne pravice do življenja.

V meščanskih strankah je pa razkol enostaven, in sicer sta tam samo dve struji. Ena, ki hoče dobro živeti in hoče obenem tudi tistega pustiti dihati, ki zanjo gara. Druga radikalnejša struja je pa ista, ki drvi s korupcijo proti zlatem teletu, neglede na to, če ob njegovi poti in za njim ves svet pogine.

Pred nekaj tedni je imel svoje zborovanje angleški proletarijat v Edinburgu. Zastopanih je bilo na zborovanju čez 4,000,000 organiziranih delavcev. Zastopniki te ogromne organizacije so odkrito prismali, da so se pred genovsko konferenco precej strinjali s politiko Lloyd Georgeja, ker so se nadejali, da genovska konferenca vendar prinese gospodarski sporazum med narodi. Vsekakor so se pa varali ali bolje rečeno varal jih je Lloyd George.

Kongres v Edinburgu pa Lloyd Georgeju ni prizanesel, kajti vsi delegati so bili edini, da je kriva vsega zla vendarle verzajlska mirovna pogodba, ki jo je sklenila tajna diplomacija, pri kateri je sodeloval tudi Lloyd George.

Nadalje je kongres konštatiral, da delavstvo v premaganih državah ne more korakati poleg naraščajoče draginje vsled vednega padanja valute s svojimi plačami. Isto gorje pa trpi delavstvo v zmagovalnih državah zaradi visoke valute, ker narašča brezposelnost od dne do dne ter vsled tega delavstvo še bolj strada, kakor v premaganih državah. (Kdo se ne spominja med vojno vaklika Lloyd Georgeja, ki je rekel angleškemu delavstvu: "Ako premagamo Nemce, bo vsak angleški delavec bogatejši.")

Kongres v Edinburgu je verzajlsko mirovno pogodbo imenoval "najbolj smrtno nevarno in prokleto mirovno pogodbo, kar jih zgodovina pozna", tako se je glasila resolucija k točki dnevnega reda o zunanji politiki, ki jo je kongres v Edinburgu soglasno sprejel.

Nadalje je kongres konštatiral, da je stranka narasla od l. 1918. Vrste organiziranih delavcev so se na Angleškem podesetorile.

V spodnji zborniei je imela delavska stranka l. 1918. 49 mandatov in sedaj jih ima 74.

Ker si je pa socialistična stranka svesta, da bo pri prihodnjih volitvah ena najmočnejših v parlamentu, je kongres tudi o tem sklepal, kako bo socialistična stranka pri bodočih volitvah zasedla vlado in kakšno taktiko bo zavzela.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Piney Fork, O. — Uredništvo mora vendar vedeti, kdo je poslal dopis. Pošljite svoje ime. — Pozdrav!

IRSKA VERSKA VOJNA--NE NA IRSKEM, V CHICAGU.

Protestanti in katoličani so se spopadli v cerkvi.

OPEKE SO LETELE SKOZI OKNA.

Chicago, Ill. — Irska verska vojna se je trenotno preselila v Chicago. Zadnji petek zvečer je imel irski protestantovski pastor William Coote iz Belfasta — kateri že dve leti potuje po Ameriki v prid svojih somišljenikov v Ulsterju — sestanek v metodistični cerkvi na voglu Western Ave. in Monroe St.

Domači pastor J. O. Crawford je predstavil Cooteja, imenujoč ga "velikega Irca." Takoj je bil ogenj v strehi. Navzoči sinfanjovci, katoliški Irci, so zaropotali in nekdo je zavpil: "To je laž." Reditelji, ki so bili menda pripravljeni na kraval, so hitro skočili k sedežu in dotičnik je bil vržen skozi glavna vrata na cesto.

Tedaj se je vzdignilo šest drugih sinfajnovcev, reditelji so pa bili urnejši in šestorica je zletela za prvim na ulico.

Za hip je bil mir. Coote se je oddahnil in pričel govoriti.

"Povem vam, prijatelji, da vsa ta vojna na Irskem je verska vojna" — —

Tresk! — je počilo v oknu, šipe so se sesule z žvenketom in v cerkev je priletela opeka — dokaz, da je vojna res verska.

"Ponosen sem, da sem oranžar" — je nadaljeval ulsterski pastor — in priletela je druga opeka. Katoliški Irci so bili mobilizirani na ulici in bombardiranje cerkve je bilo v polnem zamahu.

"Vsa godlja na Irskem je zato tam, ker iraki katoličani sovražijo protestantovsko Anglijo" —

Tretja opeka. Dve ženi sta padli s sedežev, zadeti in krvaveči.

"Ako bi imela Anglija katoliškega kralja, bi bili sinfajnovci najudanejši in najzvestejši podaniki" — —

Velika ploha opeke, okna so pokala in v cerkvi je bil vrišč. Protestanti so skočili pokonci in planili iz cerkve. Štiri sinfajnovci, ki so stali na stopnicah, so naredili silovit skok, drugi so bili vrženi ob tla. Eden je bil tako pobit, da so ga morali nesti v avtomobil.

Par minut pozneje je stal kordon policije okrog cerkve. Sinfajnovska ofenziva je bila zlomljena, napad odbit in križarska besedna vojna v cerkvi se je nadaljevala.

"Protestirajte!" je vpil pastor Coote, "protestirajte z denarjem! Odgovorite za vsako opeko z dolarji! Črna garda je metala opeke na vas, vi pa mečite dolarje v pleten košek! Mi rabimo denar za svobodo Ulsterja, za svobodo protestantov."

Ljude so metali dolarje in preklinjali katoličane. V cerkvi je bilo okrog 600 ljudi. Nekaj mož je odšlo, predno je bila kolekta.

Kultura! Kultura joče.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Zvišanje mezde. Lastniki rudnikov bakra in železa v Michiganu in Minnesoti so pričeli zvišavati mezde. Iz Houghtona, Mich., poročajo, da je Quincy Mining Co. zvišala mezde za 15 odstotkov; to je storila tudi Consolidated Co. Iz Hibbinga, Minn., javljajo, da je Tod Stambaugh Co., ki ima večje rudnike železne rude na Mesaba Rangu, zvišala mezde rudarjem za 15 odstotkov.

Eksekutiva Ameriške delavske federacije, ki je zborovala zadnji teden v Atlantic Cityju, N. J., je izdelala načrte za odstavitveno postopanje v kongresu proti justičnemu tajniku Daughertyju in zveznemu sodniku Wilkersonu zaradi znane sodnijske prepovedi napram železniškim delavcem, ki je po vseh znamenjih protiustavna. — Eksekutiva je tudi sprejela načrt amendmenta k ustavi, ki ima omejiti oblast zveznega vrhovnega sodišča. — Dalje je eksekutiva zaključila, da iztrebi radikalce iz strokovnih unij v federaciji.

Gonja proti organizatorjem I. W. W. na Zapadu se nadaljuje. Zadnji teden je bilo aretiranih 19 delavcev v Taftu, Cal., ki so člani omenjene organizacije. Lokalne oblasti so informirane, da so organizatorji I. W. W. zelo aktivni na oljnih poljih Kalifornije in so organizirali samo v okraju Kern 2500 delavcev.

Federacija strokovnih unij v Sedaliji, Mo., je sprejela resolucijo za odstavitveno postopanje proti justičnemu tajniku Daughertyju. Železniški delavci v tem mestu so solidarni. Železniške družbe imajo 225 skebov; normalno število delavcev je 1250.

Ford zapri tovarne. Avtomobilski magnat Ford je izvršil svojo grožnjo in po najnovejših poročilih iz Detroita zaprl svoje tovarne zaradi draginje premoga. Na tisoče delavcev je začasno brez dela. Ford ne pove, kako dolgo bodo tovarne zaprte.

Stavka rudarjev na polju mehkega premoga v centralni Pennsylvaniji se nadaljuje.

STRAŠNE RAZMERE V EVROPI.

(Nadaljevanje s prve strani.)

padu je bila Francija, ki se je odločila, da napravi iz Nemčije puščavo, izjemo so tvorile le province ob reki Reni. Francoski političarji so se odločili, da so te province dobrodošle njih imperiju.

Moderna industrija sloni na železu in premogu. Pred vojno je imela Nemčija svoje železne rudnike in premogovnike v ruhrski pokrajini, Šleziji, Alzaciji in Loreni. Po končani vojni je Francija dobila Loreno in najboljši del Alzacije. Najboljše šlezke rudnike je dobila Poljska, Nemčiji je pa ostala rurska pokrajina. Poleg je pa Nemčija obvezana po pogodbi dati Franciji določeno množino premoga.

V takih razmerah je pričela Nemčija po vojni zopet graditi svojo industrijo, a poleg je imela po mirovni pogodbi še obveznost, da plača ogromno odškodnino.

Večina zlata je izginila iz Nemčije in drugih evropejskih držav, še predno je končala vojna. Večina zlata se je preselila v Ameriko, kjer so ga naložili v varne shrambe. Kajzer je nadaljeval svojo vojno s papirnatim denarjem. In ko je kajzer zbežal, je bila vlada, ki mu je nasledila primorana plačevati račune v ravno takem denarju.

Ko je Nemčija imela plačati odškodnino, je prišla na dan s papirnimi markami. Prodala jih je za vsako ceno v zlatu. Tako je bil tujezemski trg kmalu povpavljen z nemškimi papirnatimi markami, cena papirnatih mark je pričela padati, padati... Naenkrat je padla tako vrednost nemške marke, da nižje sploh ni mogla pasti.

Ko je pričela padati vrednost nemške marke, je padala tudi vrednost delavske mezde. Delavec, ki je v soboto zvečer prinesel poln žep mark domov, je v ponedeljek pronašel, da so za polovico manj vredne, kot so bile v soboto zvečer.

Ko je padala nemška marka, so delavci stradali, Stinnesova podjetja so se pa večala in rastla. Ako je delavec zastavkal, da si poviša mezdo, mu ni prav nič pomagalo, kajti marka je zopet padla v vrednosti.

Nemškemu kapitalistu Stinnesu je pa bilo postlano na rožicah. Mezde je izplačeval v papirnatem denarju, sirovine je plačeval tudi v papirnatem denarju. In medtem, ko so mu delavci delali skoraj zastonj in je prejemal sirovine skoraj zastonj, je prodajal svoje produkte v tujezemstvu za zlato. Na razpolago so mu pa bile po zelo nizki ceni najbolje nemške tehnične moči.

Mogoče mu je bilo na ta način graditi nemško trgovsko brodovje in obratovati tovarne. Pa še nekaj več! Prodajal je lahko ceneje produkte v Britaniji in v Ameriki kot britski in ameriški tovarnarji. To je povzročilo, da so ameriški podjetniški interesi zahtevali visoko colnino na vse produkte, ki prihajajo iz tujezemstva v Ameriko. Nemčija je postala tako velika konkurenčna nevarnost v Ameriki, kakor je bila britskemu imperijalizmu pred izbruhom vojne.

Oživljenje Nemčije se je izkazalo kot iluzija. Prišel je čas, ko je vrednost nemške marke tako padla, da si delavec za svojo mezdo ni mogel več kupiti kruha. In tako sta pred delavci v Nemčiji dve reči: lakota ali revolucija.

Nemška vlada, ki je nasledila kajzerju je bila milosocialistična. Bila je prenazadnjaška, da bi pričela s socializiranjem doma, ali pa se je tresla pred tujezemstvom.

Pojavili so se politični umori, ki ne morejo prinesti ničesar dobrega.

Ampak nekega dne se lahko nekaj zgodi, kar ljudje najmanj pričakujejo. Ta trenotek lahko pride, ko se Francija odloči za invazijo Nemčije, ker Nemčija ne bo mogla plačati odškodnine. Ako se to zgodi, je požar zopet tukaj in kdo ve, kako ta požar konča? Evropa je danes ognjenik, ki lahko prične bruhati skoraj vsak trenotek.

PREMOG PREVAŽAJO PREK VELIKIH JEZER.

Duluth, Minn. — V prvih petnajst dneh v septembru so prepeljali na ladijah tri sto tisoč ton mehkega premoga. Na potu je pa eden in dvajset ladij, na katerih je naloženih sto osemdeset tisoč ton premoga.

KAMEN IN SMETI PRODAJAJO ZA PREMOG.

Chicago, Ill. — V petek zvečer so ugasnile luči v gledališčih, ravno tako je odpovedala luč v raznih hotelih prvega razreda po desetih zvečer. Vzroki so v slabem premogu, ki služi za proizvajanje parne sile, katera se vporablja za proizvajanje električne sile.

Rusi in Japonci so se zedinili v štirih točkah.

Čangčun, Mandžurija, 16. sept. — Ruski in japonski delegatje so se zedinili glede na štiri točke v trgovinski pogodbi. Te točke so: Japonska in Vzhodna Sibirija se zavežeta, da ne bosta vodila nikakršne propagande druga proti drugi; potovanje državljanov obeh strank je svobodno; obe stranki jamčita za varnost življenja in lastnine njunih državljanov; svoboda verskega prepričanja.

Japonci izpraznijo ibirsko ozemlje kakor hitro bo podpisana pogodba. Po sklenitvi pogodbe s čitsko vlado pridejo na vrsto sporna vprašanja med Japonsko in Sovjetsko Rusijo.

Meščanska vojna v Italiji.

Taktika italijanske vlade je poklicala v življenje fašiste, jih podžigala in protežirala, da poživi nacionalni fanatizem na eni strani, na drugi strani pa da podpre kapitaliste v boju proti socialistom in komunistom. Dance ima fašizem nalogo bojevanja v notranjosti dežele proti socialistom in komunistom, v slovenskih in hrvatskih krajih okupiranega ozemlja pa obenem proti hrvaškemu in slovenskemu življu. Italijani so temperamenten narod. Zaraditega je bilo lahko zanetiti med Italijani silno hud nacionalni fanatizem, pod katerega zaščito nastopajo fašisti z vehemenco, ki je v zgodovini ni enake, vsaj ne v državi, ki hoče biti visoko civilizirana.

Tri leta že trajajo boji med fašisti, socialisti in komunisti. Ti boji so izbruhnili doslej od časa do časa. Sedaj pa, ko je italijanska vlada v nevarnosti, ko preti, da vlada ne dobi več zanesljive večine, so se poostrili tudi napadi fašistov. Prvega avgusta je proglasilo delavstvo splošno protestno stavko. Proti temu sklepu delavstva so izdali fašisti rok 48 ur, da začno zopet delo. Ker ta ultimat ni zalegel, so fašisti začeli boj. V Milanu, Jakinu, Livornu, Parmi itd. so zasedli uprave, razdejali nad 100 delavskih domov, uničili milansko socialistično tiskarno, v kateri izhaja "Avanti". Tudi v Trstu so skušali opustošiti tiskarno "Lavoratora", kar se jim pa ni posrečilo.

Kakšne grozovitosti so uganjali fašisti, dokazuje prav jasno porotna obravnava v Trstu, ki se je pričela 1. avgusta. Obtoženi so trije fašisti, da so dne 24. novembra 1921 ustrelili dva tiskarja Jurija Muellerja in Agusta Giraldija. Takrat je bila v Trstu stavka kovinarjev, kateri so se pridružili tudi tiskarji. Stavki so se pa uprli fašisti in nacionalisti ter hoteli izdajati fašistovski list. Tiskarji so opazovali tiskarno, fašisti pa so ujeli Giraldija in še enega kolego. Fašisti so ju odvedli v svoj lokal, ju tam mučili in izpraševali vse podrobnosti o stavki. Ko so ju odpustili, so jima zabičali, da morata molčati o dogodku. Giraldi pa ni molčal. Tiste dni je prišel v Trst tajnik tipografske zveze Aleksander Candido. Jurij Mueller in Avgust Giraldi sta ga pričakovala na postaji z drugimi tovariši. Candido in nekaj tovarišev se je odpeljalo z vozom v mesto. Mueller in Giraldi sta hotela iti peš. Komaj sta napravila nekaj korakov, ko ju je obkolilo pet do sedem ljudi, ki so jih dvignili v avtomobil, ju odpeljali v neko šupo ter tam tepli, zmerjali in končno oddali nanju sedem strelov iz revolverjev. Mueller je takoj dobil težke smrtne rane. Giraldi pa se je po prvem strelu zgrudil in obležal kakor mrtev. Dasi so še streljali, ga vendar niso nevarneje zadeli. Med vožnjo so jima fašisti že grozili, da je prišla zanje zadnja ura. Giraldi je dobil samo eno rano. Ko so fašisti odšli, se je Giraldi s težavo pobral, šel do postaje pri sv. Andreju in klical na pomoč okolo polnoči. Mueller je umrl. Giraldi pa se je zdravil mesec dni. Tak zločin se je izvršil v civilizirani Evropi, taki zločini se vrše tudi v Italiji. In pred in med obravnavo so dobivali porotniki grozilna pisma, če bodo take zločince obsodili. In res, te navadne zločince je tržaška porota oprostila. Kdo se naj potem še čudi razmeram v Italiji?

Že ta edini primer zadošča, da spoznamo, kako anarhistične razmere vladajo v Italiji. Vlada je sicer po vseh večjih centrih Milan, Livorno, Genovi, Jakinu itd. proglasila obsedno stanje, toda fašisti se za vladne odredbe zmenijo toliko kot za lanski sneg. Po cestah se vrše pravi boji, ki jih nihče ne ovira.

Italija je v znamenju revolucije, toda ne napredne revolucije, marveč reakcijonarne revolucije, ki utegne vreči italijanski vladni sistem, če vlada ne bo energična. V Italiji preti revolucija, toda ta revolucija bo veljala žrtev, bo uničila proletarijatu vse drugo, samo ne prepričanja, utegne postati republikanska v zmislu najgrše meščanske reakcije, ki jo je podžgal že petdeset let gojeni nacionalni fanatizem.

Nedvomno bo pa to gibanje imelo tudi za kapitalistično Italijo težke posledice, ki se jih fašisti in nacionalisti ne zavedajo.

Stenice.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) Prisotnost stenic v hiši ni vedno znak nemarnosti in nesnažnosti, kajti ta mrčes je v stanu vlesti v stanovanje tudi vzlic največji previdnosti. Ne le, da se stenica lahko nahaja na robi, ki jo prinašaš v hišo, marveč ona utegne seliti se sama iz hiše do hiše in prodirati skozi vsakovrstne odprtije. To preseljevanje se zlasti dogaja, ako stanovanje polno stenic ostane prazno in jih glad sili drugam.

Pod normalnimi razmerami hrana stenice je izključno človeška kri. Neverjetna pa je njena sposobnost živeti brez hrane čez dolgo dobo. Napravili so poskuse, ki so pokazali, da so nekateri izmed teh mrčesov bili v stanu živeti v zaprti stekleniei leto dni brez nikake hrane. Jako občutljiva pa je stenica napram temperaturi. Najbolj uspeva v temperaturi od 60 do 98 stopinj Fahrenheita. Ob temperaturi od 60 stopinj ta insekt mirno počiva in pod to temperaturo pade v nekako vrsto zimskega spanja. Na drugi strani, temperature od 96 do 100 stopinj, zlasti ako je vročina spojena z veliko vlažnostjo, provzročuje smrt velikega števila.

Pik stenice je za nekatere osebe naravnost strupen in provzroča malo zateklino in neprijetno srbenje. Takim osebam utegne prisotnost stenice provzročati največji nemir, dočim druge osebe so neobčutljive. Najboljše olajšilo proti piku stenic je hydrogen perixied ali pa tinktura joda (iodine.)

Najbolj uspešen način, da se človek iznebi stenic do dobra, je fumigacija hiše s strupenim plinom (hydrocyanic-acid gas.) Ali raba takega plina je jako nevarna, kajti plin utegne zadušiti tudi ljudi same. Le strokovno izurjeni ljudje naj rabijo to vrsto razkuženja. Dim gorečega žvepla je tudi jako uspešen, ako pravilno rabljen, in vničuje stenice in tudi jajca. Ljudje rabijo v to svrho takozvane žveplene sveče (sulphur candle), ki jih je dobiti v vsaki lekarni. Tekom te fumigacije se mora tesno zapreti stanovanje najmanj za šest ur, ali najboljše je, ako ostane zaprto 24 ur. Paziti treba, da se kaj ne zažge.

Poskusili so tudi druge pline, kot formalin in hlap benzina, naftalina in kafre, pa brez posebnega uspeha. Tudi mrčesni prah veliko ne pomaga, in to radi tega, ker se stenica poskriva v vse mogoče špranje in luknje.

Gospodinje, ki vidijo neprestano borbo proti temu mrčesu, rabijo stare, vdomačene leke, ki so precej uspešni, ali zahtevajo mnogo truda in časa. Zlasti so pa dobri, ako gre le za slučajno prisotnost kake stenice in ako se fumigacija ne da vporabiti. Taki leki so benzin, petrolej, terpentinovo olje itd., s katerimi naj se namaže vsako špranjo v postelji, pohištvu ali steni, kjer bi se utegnila skrivati stenica. Vrela voda je tudi uspešen način vničenja stenic in njihovih jajc. V vsakem slučaju pa je od velike važnosti, da se vsak dan pregleda posteljo in odejo, zlasti pa gube in špranje, ki dajejo zavetja stenicam.

Dejstvo, da stenica ne vzdržuje nizke ali visoke temperature, je v zadnjem času dalo povod jako uspešnim poskusom za njihovo popolno vničenje. Temperature ob ledišču (32 stopinj Fahrenheit), kateri naj bo stanovanje izpostavljeno skozi 10 do 15 dni, vniči vsa jajca in v daljnih 15 dneh do enega meseca vse novo svaljene stenice. Ta metoda bi se dala vporabiti v severnih letoviščih, kjer nikdo ne prebiva po zimi.

Še bolj uspešna je raba visoke temperature. Napravili so poskuse s tem, da so ob vročem poletnem dnevu zaprli vsa okna hiše, ki je bila polna mrčesja, in zakurili vse peči. Dosegli so na tak način temperaturo do 148 stopinj. Ali že kmalu potem, ko se je dosegla temperatura od 113 stopinj, so poginile vse stenice, kakor tudi jajca. Zraven tega je ob tej temperaturi poginilo tudi drugo mrčesje, ki je bilo v hiši.

Zdi se torej, da zakurjenje hiše ob vročem poletnem dnevu do temperature 120 do 130 stopinj, je najboljše in najbolj jednostavno sredstvo za popolno vničenje ne le stenic, ampak tudi drugega hišnega mrčesja.

THE C. C. J. COMPANY MARQUETTE, MICH.

potrebuje več delavcev za delati drva, plačamo po $2.00 od sežnja (klaftre). Dober les, nove kempe, stalno delo. Vsa nadaljna pojasnila vam daje vaš rojak: John Knaus, Box 20, Limestone, Mich.
(Adv.)

SEVEROVA ZDRAVILA VZDRŽUJEJO ZDRAVJE V DRUŽINAH

Hude Bolečine

revmatične hitro izginejo, če rabite

SEVER'S GOTHARDOL

Zanesljivi liniment

Istotako uporaben je za izvinjenje, otekline, za otrpnelost in okrnelost bolnih mišic ter udov.

CENA 30 IN 60 CENTOV

Vprašajte v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Culnkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 82, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vegrich, uradnik glasila John Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelezmikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vidav, Box 673, Ely, Minn., John Terselj, Box 161, Lawrence, Pa., John Gerich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.
John Grdelj, 14621 Pepper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 106, Corpus, Kans., za jugozapad.
Max Mare, Box 106, Bubl, Minn., za severozapad.
Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5809 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5805 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alich, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Joško Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Stush, 1161 E. 62nd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6302 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondence s gl. odborniki, ki delujejo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitz, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Direktni in udobni parobi v
DUBROVNIK ali Reko, ki so hitri s oljem in plovo hitro

SCYTHIA ..... Nov. 25
TUSCANIA (nov) ..... Dec. 9

V DOM V JUGOSLAVIJO

za vsako priporočilo, ki pišejo vsih TOREK iz New Yorka. Vsi potniki tretjega razreda imajo kabine.

MAURETANIA AQUITANIA
BERENGARIA
preko Cherbourga

Za vsaki liste upravljajte najbližjega zastopnika v vašem mestu ali okolici.

EMIL KISS, bankir,
132 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

ZASTOPNIŠTVO
za
Slovensko Banko D. D., Zagreb,
Prva Hrvatska Štedionica, Zagreb,
Francosko-Srbsko Banko, Beograd,
in njih podružnice v Jugoslaviji.

Izplačuje v gotovem AMERIŠKEM dolarju v dinarjih in kronah v starem kraju

POTOM POŠTE IN BRZOJAVNO.

PRODAJAM ŠIFKARTE ZA VSE LINIJE.

VAM PRESKRBIM BOJAKE IZ STAREGA KRAJA.

OPRAVLJAM VSE BANČNE POSLE.

PREJEMAM DENAR NA VLOGE IN PLAČUJEM 4% OBRESTI.

Pišite po cenik.

EMIL KISS, bankir,
132 Second Ave.,
NEW YORK, N. Y.

Za kuhanje piva doma

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko cedov, steklenic in raznih lopcev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6601 Superior Avenue, Cleveland, O.

Kadar mislite na stari kraj, mislite na

slovensko banko

ZAKRAJŠEK & ČEŠARK

70—9th Ave., New York City.

Ona pošilja denar v stari kraj potom lastnih direktnih zvez s pošto in zanesljivimi bankami,

prodaja parobrodne listke za vse važne prekmorske linije za potovanje v stari kraj in od tam sem,

izdeluje izjave za dobave oseb iz starega kraja in druge notarske listine.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na zgoraj navedeni naslov.

Postrežba točna in solidna.

Frank Heller:

Blagajna velikega vojvode.

Roman.

Iz švedščine preložil F. J—o.

(Dalje.)

Prišla sta na trg pred dvorom . . . tu je stalo par dreves, ki so šuštela v vetru . . . Ko sta čula nek šum, sta obstala . . . slišala sta one isto, kot doli v mestu . . . korake. Takoj sta ugotovila, da ne gredo ti koraki preko trga, ki je bil posut z drobnim peskom, zmpak, da se ti koraki slišijo neposredno od dvora, kjer je bil del trga tlakovan s kamenitimi ploščami. Tja pa nista mogla videti. Plazila sta se previdno med drevesi in končno se jima posrečilo, da sta se splazila tako blizu, da sta mogla opaziti, odkod prihaja šum.

Opazila sta vojaka, ki je stal pred dvorom na straži . . . Novi predsednik Hernandez mora torej spati zastražen v sredi svojih zvestih podanikov . . .

Filip je opazoval dona Ramona in vprašal:

"Ali ga napadeva?"

Veliki vojvoda je nekaj trenotkov opazoval malega vojaka, ki je trudno hodil gorindol pred dvorom.

Odmajal je z glavo.

"Ne, ne, saj siromak ni prav ničesar zakrivil. Svoje moči moramo hraniti za boljše prilike . . . tu si pomagava na drug način . . . Stranski uhod, samo ako ga niso zaprli . . ."

Vzel je Filipa za roko, peljal ga previdno par korakov nazaj, nakar sta zavila na mali dvorski vrt — kjer sta obstala pred malimi vratmi, ki so bila že skoraj popolnoma zarašèena z brŝljanom.

"Ko sem bil še mlad, sem se vedno smukal okoli teh vrat, ker so me jako zanimale kuhinje, ki se nahajajo v tem delu dvora. Sicer kuhinje niso bile preveč bogate, toda šlo je . . . Sedaj pa poglejva, kaj je s temi vrati!"

Upri je svoja močna ramena in debeli hrbet na mala vrata in parkrat pritisnil. Takoj ni šlo, toda potem je zaškripalo, stara zarjavela ključavnica je popustila — vhod je bil prost . . .

Veliki vojvoda je hotel vstopiti, Filip mu je hotel slediti . . . tedaj se je vojvoda obrnil:

"Samo trenotek! Dovolite, da se poslovim sedaj!"

Filip ga je začudeno pogledal:

"Posloviti . . . sedaj . . . ne, nikdar, visočanstvo."

"To bi bilo nevarno . . . Ako riskiram jaz svoje življenje, to nič ne de, toda nimam pravice, da razpolagam z vašim. Vrnite se v pristanišče in pojdite na krov. Odplujte s "Štorkljo" na morje. Ako se mi moj načrt posreči, vam jutri vse sporočim. Ako se ponesreči . . . potem . . . pozdravite starega Paquno in gospo Pelotard . . ."

Filip je čutil, kako mu utripa srce. Vraga, mož mu je neskončno imponiral. Sam, oborožen z revolverjem si upa poiskati svoje sovražnike v brlogu; hoče sam brez vsake pomoči razbiti trumo uporníkov, ki bi dali vse, da ga dobe v svoje roke. Karkoli je ta vladar nekdaj zakrivil, vse to je sedaj popravil s svojim nastopom v današnji noči. Filip je odločno zmajal z glavo in mu podal roko:

"Visočanstvo, tudi časopisje ima svoje dolžnosti. Predvsem, zastopnik lista ne sme opazovati od daleč tega, kar si lahko ogleda od blizu. Kot predstavnik časopisja hočem na vsak način z vami, visočanstvo, da bom mogel opevati dogodke današnje noči!"

"In ako zaklenem pred vami vrata?"

"Potem grem skozi glavna vrata, na hodniku se gotovo srečava, visočanstvo!"

Veliki vojvoda se je zadovoljno nasmehnil in podal Filipu roko.

"Moje spoštovanje do časopisja je naraslo v današnji noči za sto odstotkov. Torej, ker na vsak način hočete, pojdiva!"

Izgubila sta se v temo hodnika, ki je vodil od vrtnih vrat pod dvorskimi kuhinjami. Tiho, skrajno previdno, korak za korakom sta se plazila v predvorje. Samo ena, slaba svetilka je brlela v kotu pri vhodu. Od zunaj se so čuli počasni, zamolkli in enakomerni koraki stražnika.

Filip je potegnil svojo električno svetilko in pogledal na uro. Bilo je ravno pet minut čez deset.

Veliki vojvoda se je plazil z neverjetno gibčnostjo, ki je ne bi pripisoval njegovemu orjaškemu telesu, do vrat, ki so vodila iz predvorja, tam je pazno prisluškoval. Zaničljiv smehljaj je zaplavsl okoli njegovih usten, ko je opazoval ta vrata; velikovojvodski grb, ki je bil naslikan na vsakih vratih, je bil prebarvan s sirovo oljnato barvo. Ko je pregledoval vrata, našel je na enih posetnico. Komaj pa je pogledal vizitnico, je namignil Filipu, ki je prišel hitro k njemu in rekel:

"Gospod profesor, tu stanuje gospod predsednik, poglejte njegovo posetnico na vratih!"

Filip je pogledal na vrata in opazoval posetnico; potem sta nekaj časa prisluškovala oba pri vratih. Slišala sta odmerjene korake, ki so se čuli iz sobe, kjer je moral hoditi gorindol en sam človek. Filip ni dolgo premišljeval, nehote je dvignil roko in potrkal.

Od znotraj so se čuli hitri koraki, vrata se so odprla v slabi razsvetljavi postava predsednika Louisa Hernandeza.

Filip je hitro potisnil velikega vojvodo za krilo odprtih vrat, potem se je pa globoko poklonil pred gospodom predsednikom.

"Dober večer, gospod predsednik," je rekel. "Kakor vidite, mi ni dala žilica miru, našega sestanka nisem mogel več odlašati, zato sem prišel že nocoj, da se pogovoriva o svojih načrtih! Vem, da je to pozno, toda bil sem vseeno tako predrzen, da sem vas poiskal še nocoj!"

Predsednik je opazoval v prvem trenotku Filipa začudeno in preplašeno, toda kmalu se je pomiril, ko ga je spoznal.

Dostojanstveno je odgovoril:

"A, vi ste! Dobro, dobro! Pozno je že, to je sicer res, . . toda ravno o pravem času ste prišli. Pričakujem svoje prijatelje . . . Samo vstopite ,gospod profesor!"

"Hvala, gospod predsednik!" je rekel Filip in stopil korak bližje, "toda stvar je taka, da sedajle nisem sam. . . pripeljal sem namreč tudi jaz svojega prijatelja seboj. . . ."

(Dalje prihodnjič.)

Naročite "Prosveto" vašemu sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Kapitalisti in proletarijat. — Zadnje dni je slavil kapitalistični razred svoj praznik, prirejajo se razni zleti, pojejo slavnostne himne v znak veselja in zadovoljstva. V Ljubljani je vse veselo in živo, prepojeno veselja kakor še nikoli. Stotisoči in milijoni kron so se potratili (precej tudi iz državne blagajne, torej tudi denar, ki je določen za socialne zavode, za katere seveda država nima para), in to vse samo za zabavo. Kavarne so polne, prirejajo se gledališke predstave in gostije, katerih si ubogi delavec niti od daleč ne more predstavljati. Čemu pa se vse to prireja? Odgovor je lahek. Za ljudi, ki imajo denar, za ljudi, kateri izrabljajo tlačeni delavski razred na razne načine, samo dasi omogočijo čim slajše življenje. Kapital ne prizna nikogar nad seboj, ker misli, da je sam največji bog na zemlji in da drugega boga ni nad njim. Kakor po celem svetu tako tudi pri nas kapital vodi gospodarstvo, to pa samo zato, da čim lažje in čim več izsesa iz ubogega delovnega ljudstva. Noč in dan tuhtajo, kako bi za najnižjo mezdo kupili delovno silo in kako bi iz nje v najkrajšem času iztisnili največje profite. Kapital bolj in bolj goni delavsko moč k hitrejšemu delu, na vsak način mu hoče skrajšati čas počitka. Dočim omejujejo delavcu počitek in praznike, pa slave kapitalisti vedno več svojih praznikov, seveda to vse na račun delavskega razreda. Dočim meče kapital tisoče in tisoče, celo milijone, za slavnosti, umira delovno ljudstvo lakote. Mizarji so že tri tedne na stavki, ker s svojo dosedanjo mezdo ne morejo več živeti, brivski pomočniki že teden dni enako tudi mizarji v Celju, katerim so hoteli ubogi mojstri že itak nizke mezde še celo znižati za K 5 na uro. Usnjarskim delavcem, so zvišali mezde za 10 odstotkov obenem pa zahtevajo, da delajo 9—10 ur na teden na ta ta način bi se seveda brezposelnost povišala in glad pa povečal. Dočim kapitalisti nič ne delajo, pa silijo delavski razred, da gara noč in dan, seveda, da bi potem lažje sami slavili svoje takoimenovane slavnosti na račun delavskih žuljev, na račun zatiranih in tuberkuloznih njih otrok.

Odkritje perpetuuma mobile. Ing. chem. Ivan Tuma poroča, da je izumil stroj, ki bo preobrazil svet: Po treh letih težavnih in mnogobrojnih poizkusov se mi je posrečilo konstruirati stroj, katerega žene zemeljska privlačna sila in kateri se pomika periodično. Princip je uporaba teže na en strani, a dviga (Auftrieb) na drugi, katera dva se periodično menjavata. Stroj je oferiran dvema velikima tvornicama Solvay Sodi v Bruselj in anonimno drugi ustvarjajoči se tvrdki. Čitatelje bo najbolj zanimalo, kake posledice ima to odkritje v moderni tehniki. Prva teh je: energija je skoraj zastonj, dragi premog se omeji povsod v uporabi. Ta omejitev seže tudi na drva in kurjavo ker bo privatniku bolj praktično, imeti strojček od par HP v kleti kot tekati za premogom in drvami ali za dragim tokom vedno nesigurne električne centrale. Še veliko večje posledice ima pa stvar v veliki industriji. V Franciji so iznašli metodo, voditi plavže mesto s koksom z električno silo, tako da bo železo za dobivanje teh strojev električno delano in veliko ceneje posebno ker gravitacijski stroj sam daje tudi elektriko.

Radić. Štefan Radić je igral v Hrvaški veliko vlogo med množicami, zlasti kmetiškim prebivalstvom. Množice naroda so ga dvignile in psiha teh množic ga nosi, dokler bo vplival njegov demagoški radikalizem in republikanizem. Radić je imel vpliv, ga ima še danes, toda po psihi, ki jo je Radić pospeševal med narodom, je preokret njegove politike nemogoč, če bi se še tako rad naslonil na Pašiča, Protiča ali katerokoli meščansko stranko. Njegova politika postaja smešna, ker ni znal izrabiti trenutka svojega največjega vpliva, da bi bil vodil svoje množice na pot realne politike. Radič je izobražen človek, a politik ni, ker ne vidi in ne zna računati z bodočnostjo. Radićeva politika more imeti le eno posledico, ta je, da se bo njegova stranka razcepila na drobce in v kaosu, ki je že sedaj v Hrvaški, bodo prav lahko zasidrale svoje politične sile stranke sedanjega režima. V tem tiči velika napaka. Za nas je seveda politična karijera Radića popolnoma postranskega pomena, ker vemo, da Radić ne bo rešil naroda niti ne najmanjše politične zadeve, razen s kričanjem in sklicevanjem na množice, katerim je vcepil idejo, o kateri je pa sam prepričan, da je ne bo mogel izvesti. Zasluga Radićeva je edino le ta, da je hrvaški narod politično zbudil, čeprav v nejasni ideologiji. S tem je pa tudi završil svojo veliko misijo.

Velika manifestacija organiziranega delavstva v Celju. Celjske organizacije so prevzele organizacijo 1. delavskega zleta, ki se je vršil v Celju. Slovenski proletarijat že leta in leta ni videl tako veličastne delavske manifestacije, katere se je udeležilo okolo 10,000 udeležencev, kar je za te gorupe čase naravnost nekaj izrednega. Od vseh strani je prišlo delavstvo na ta zlet. Iz Maribora, Ljubljane, Trbovelj, Zagreba in vseh drugih manjših in večjih krajev, kjer je le količkaj proletarske zavesti in organizacije. S to prireditvijo je pokazalo slovensko delavstvo in dragi gostje iz Hrvaške in Srbije, da popolnoma razumejo nalogo proletarijata v tej državi. Zbliževanje, združevanje, to je najvažnejša naloga sedanjosti, priprava na odločilne boje, ki tako rjoveče kličejo proletarijat v skupno fronto v obrambo in v ofenzivo.

Manifestacijo so pozdravili med drugimi tudi sodrugi E. Kristan, V. Bukšeg in Radošević. Ti in vsi drugi govorniki so govorili ob velikem navdušenju manifestantov. Prireditve v Celju samem in na Teharjih, kjer je bila velika veselica, so uspele nad vse pričakovanje, tako, da zaslužijo prireditelji in udeleženci najlepše priznanje, kar jim naj bo v spodbudo, da delajo tudi v tej smeri za emancipacijo proletarijata in za združitev bojnih vrst delavstva, ki so razcepljene še danes.

Terorizem in organiziranje kapitala ter buržuazije nas nujno sili, da hodimo po tej poti.

Zdravstveni svet za Slovenijo je svoj čas sklenil, da ame sanitetni šef postati le oni zdravnik, ki ga bo zdravstveni svet priporočil. Minister za narodno zdravje se je na ta sklep požvižgal: dr. Krajca je kratkomalo odslovil, na njegovo mesto pa delegiral ponzijonista dr. Katlčića iz Zagreba. Ne vemo, kaj bi rekli Hrvatje, če bi minister na tak način poslal v Zagreb Slovenca. Slovenski zdravniki — molče.

Nova narodna skupščina. Novi volilni zakoni za narodno skupščino zmanjšuje število poslancev. Doslej je imela narodna skupščina 416 poslancev, nova zbornica jih bo imela le 313. Na 40,000 prebivalcev se voli en poslanec. Poslancev dobe Srbija in južna Srbija 112, Bosna-Hercegovina 48, Hrvaška, Slavonija in Srem 66, Slovenija 25, Dalmacija 16, Črna gora 7, Banat, Bačka in Baranja 34, Belgrad 2, Zagreb 2 in Ljubljana 1.

Ali ne bo nič z amerikanskim posojilom? "Hrvat" poroča, da so v Ameriki banke podpisale šele 5 milijonov dolarjev in da ne kažejo nobenega interesa na posojilu. Blerova skupina sama pa ima le 15 milijonov. Če je to res, potem pridejo naše finance v krizo in valuta bo napravila velik skok — najbrže zopet navzdol.

Slovenija bo imela po novem volilnem zakonu 26 poslancev, Ljubljanska oblast jih bo volila od 375.931 na 4,010.361 članov, 11 (Ljubljana 1,) mariborska oblast pa 15.

Na južnem Tirolskem so našli 70 vojaških okostnjakov oblečenih v uniformo cesarskih lovcev.

Dr. Šušteršič se vrne. Z veseljem in z bojaznijo, s škodoželjnostjo in s flegmo pričakujejo drja Šušteršiča veliki in mali politiki. Pod čigavo protekcijo prihaja Šušteršič v domovino? To je uganka. Neverjetno je, da bi ga vabili klerikalci, bolj verjetno je, da ga vabijo "sovražniki klerikalizma", ki pa bodo razočarani. Vemo, da je dr. Šušteršič mož, ki se ravna po razmerah, zato se bo naslonil, če bo delal politično, tam, kjer sme računati na oporo. Te pa ne bo našel ne med radikalci in ne med demokrati, čeprav se v prvi vrsti ti vesele njegovega prihoda. Šušteršič ne izbira ortodoksnih programov, njegov program je politični vpliv in določevanje.

Naval - Pogačnik zgorel. Operni pevec Naval - Pogačnik se je vozil iz Berlina v Rusijo po svojo rodovino. Med potoma so napadli vlak ruski roparji, vlak je začel goreti in Pogačnik je našel v ognju smrt. Vest še ni popolnoma zanesljiva.

Državni pravdnik je zaplenil premoženje bačkega podžupana dr. Stojkova, ki je ukradel oziroma poneveril — se lepše sliši — tri milijone dinarjev na škodo države. Lepi možje nam županijo.

Proti Bulgariji? V Belgradu imajo čudno manijo, da iščejo vedno novih konfliktov z Bulgarijo. Če poseti par roparskih tolp iz Bulgarije tostran meje, je že velika afera, iz katere kujejo kapital. Vsekakor tiči za to napetostjo večja politična kombinacija. Pri balkanskih Slovanih, razen Bulgarih, prevladuje mnenje, da bi bilo treba balkanske Slovane združiti v politično ali gospodarsko zvezo, ker so nekak enoten gospodarski kompleks. A srbski političarji ne marajo za take zbližanje, ker bi potem ne odločevali več kot večina. Ta sum se zbuja v mirnem opazovalcu, če motri te večne konflikte z Bulgarijo.

POZOR KROJAČI.

Izurjen krojaški pomočnik, ki je zmožen v izdelovanju novih oblek, zamore dobiti stalno delo proti dobri plači. Oglasi naj se pismeno ali osebno pri:

FRANK TOMSHE, krojač,
566 Central Avenue,
Johnstown, Pa.

Jurkica Agićeva.

Povest.

Hrvaško spisal **Ks. Šandor-Gjalski.**
Prevel **Fr. Orel.**

(Dalje.)

A vendar ni bila oblečena, kakor v jedini, nekoliko boljši svoji črni obleki. Slučaj je hotel, da je v istem času šla mimo tudi Milkovičeva resnično zelo nalipšana v novi svileni obleki spremljala sta jo Levi in Kohn. A čudno — na njej ni opazil nihče ničesar, vsaj omenil ni nihče ničesar; nasprotno je Ristič hvalil njen dobri okus (ako tudi je na vijolčasto suknjo dala prišiti zelene trakove). — Ta ni ohola, — je nadaljeval mladenič, — pozabava se z vsakim. A oni drugi — treba jej, da je človek sodnik, ali celo podžupan. Ee, — s takimi pač! Da bi vam hotel povedati, koža bi se vam ježila! To je torej učiteljica!

— A zato, — povabljena je za nocoj na ples k gospej Maleševički! — je dostavil zaničljivo Garašev, ki je sodil o sebi, da bi ga kakor vajenca pri nadzorstvu na meri in vagi ne bi bili smeli prezreti, tem manje, ker je domačin. Zelo se je jezil, da nima pristopa v boljše družbe ter da ni nikoli povabljen na take domače zabave.

— Res, vabljena je, ali ne radi sebe, — najbrže je hotel tako Malešević , da bo Smiljaniću tem prijetneje.

XIX.

Vstopivša zvečer v sijajno razsvetljeno Maleševićevo dvorano, se je Jurkica v svoji jednostavni letni obleki iz satena rožnate barve, oziral plaho in v zadregi. Lisička jej je bila rekla, da v tako jednostavni obleki nikakor ne more k elegantni Maleševički. Idoča mimo prvega zrcala, ozrla se je vanje — in bila povsem zadovoljna. Obćutila je ono ugodno drhtavico, ki vsikdar pretresa nežno, mlado dekle v lahki okolo vratu izrezanj obleki, ko dospeva na zabavo. Nisem ravno grda je pomislila ter si hitro, popravila v laseh kitico cvetja. In resnično je mogla biti lahko zadovoljna sama seboj. Njeni večji ročici sta od včeraj zvečer pa do danes popoludne napravili pravo čudo od blaga, ki ni bilo povsem novo. Pogodila je preljubezniv, dražesten kroj "a la princesa." Izraz v obliki srca jej je vzpel krasno. Ni bil preglobok., tudi ne preozek, — ravno v toliko, da ni žalil lastne jej sramežljivosti, a zopet dovoljeval, da se je videlo krasne črte izza vrata k polnim ramenim ter one, ki so se spuščale k nedrim, belim kakor lilije. Veselilo jo je tudi, da so se jej posrečili dolgi, oski "pliseji" na spredn̄ji strani robov.

Gospa Maleševićeva, je potem, ko je podala roko in pozdravila Haramijeve, prijela Jurkico pod pazduho ter je, uvedši jo v okrog ostalih gospic, vporabila trenotek, da jej reče, kako je lepa in dražestna. Odkritosrčne radosti je lepa gospa dvakrat poljubila krasno mladenko na senci.

Snidenje z ostalimi gospemi in gospicami ni bilo za Jurkico tako docela ljubeznivo in prisrčno, kakor z domačo gospo, a ona si je to v svoji pravičnosti tolmačila, da jih je vprvič videla. Naposled je bila vsa srečna in zadovoljna ter. Bog nedaj, da bi s kako mislijo kvarila to dobro voljo. Sama si ni mogla raztolmačiti povoda tej današnji radosti in zadovoljnosti. Celo divila se je vsemu. Da, — še danes popoludne pogoltnila je sto grenkih od strani Lisičke. Sedaj jo je le-ta plašila, da so Maleševićevi gosti samo ohole osebe; gospe, da se vdeleže zabave nališpane, kakor kake dvorjanke; tedaj pa je s prsti otipala rob Jurkičine obleke, jej jo vrnila se zaničljivim smehom ter se oddaljila z glasnim hohotanjem; nekoliko kasneje se jej je zopet rogala, češ, da se veseli, ker si s tem odpre pot v takozvane aristokratske kroge. Končno ji je rekla, da je slišala, da se je Maleševićka izjavila pred "neko" gospo, kako da jej ni po volji, da je bila zavoljo svojega bratranca Glavarevića in prijatelja mu Smiljanića silj̄ena povabiti tudi Jurkico; čudi da se, ker je Jurkica bila povabljena tako pozno. S takim pripovedovanjem je Lisička uverjala Jurkico o vsem tem, da je poslednja v prvem hipu mislila, da govori resnico; a spomnila se je takoj včerajšnjega prizora in bila je gotova, da Lisička laže. Ta način opravljanja je jezil Jurkico; še bolj jo je razjezilo, da jej je zvečer Lisička, idoča k Nalješkoviću, zaprla dvorišča vrata ter se je Jurkica zamogla udeležiti večerne zabave le tako, da je prošla preko sosedovega dvorišča. Bala se je, da jej to povsem pokvari užitek. Ravno zavoljo tega je bila sedaj tembolj zadovoljna in ni bilo na njej opaziti nesledi otožnosti. Vse jo je veselilo ter jej ugajalo. Družba ni bila mnogoštevilna, a izbrana, z nekolikimi izjemami. Ne toalete gospa, ne njihove kretnje, — prav ničesar, kar je oko gledalo, ni prikazovalo, da je družba toliko in toliko milj oddaljena od kakega središča evropske civilizacije. Seveda, — da-li bi bilo tudi uho tako zadovoljno, to je drugo vprašanje; no, Jurkica, v svoji veliki radosti, ni pazila, kaj se govori okolu nje, ampak je svojimi krasnimi očmi željno srkala v svojo dušo lepoto svoje okolice.

Tudi Maleševićka je žarela zadovoljnosti. Neizmerno je uživala pri tem, da so njene zabave odlične in lepe. Ta odločna družba prvakov vse okolice jej je bila po godu tako za dušo, kakor za oko. Z Jurkico je bila ravnotako zelo zadovoljna. Da jo je povabila, temu je bil glavni povod ta, da je slišala, kako izredno lepa je. S te strani je ona zelo pazila, da je krasila svojo dvorano in svoje družbene zabave. Videča sedaj, da je Jurkica tudi dražestna in zabavna, čestitala si je na tej "pridobitvi." Domačih gospej ni bilo mnogo v družbi. Irma je odkrito priznavala, da jih radi njihove brbljavosti ne more prenašati. Njihova medsebojna zavist, njihova arkadna priprostost, duha, njihove neokusne, preobile toalete, so jo navdajale z grozo. Danes pa, zavoljo gospodov, je morala napraviti dve, tri izjeme.

(Dalje prihodnjič.)

ROJAK PAJK JE

V trgovini nad 16 let, na tisoče dolarjev razpošlje blaga po celi Ameriki pa se ni nikdar slišalo da ni vsak dobil pošteno blago. Kdor od nas enkrat kupi, še kupi. Pošilja brezplačne cenike po celi Ameriki za ure, zlatnina, srebrnina, diamante, prstane, dalje prave glasne Columbia gramofone, slovenske in v vseh drugih jezikih gramofonske plošče, zastave, regalije, kape i. t. d.

On je edini pravi zastopnik v Conemaugh, Pa., za Columbia gramofone in plošče.

En sam poskus in prepričali se bodete.

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

DELNICE JADRANSKE BANKE.

Narastujoče poslovanje Jadranske banke v zvezi z njenim ekspanzivnim delom v vseh panogah gospodarskega življenja v domovini je izkazalo potrebo povečati lastna obratna sredstva zavoda. V izvršitvi sklepa občnega zbora od 27. maja se je sedaj povišalo delniško glavnico od 120 milijonov kron na 240 milijonov kron z izdajo 300,000 delnic po K 400 ali din. 100 nominale.

Iz mnogoštevilnih vprašanj naših strank glede nakupa delnic nam je sklepati, da bojo naši izseljenci želeli nabaviti delnice III. izdaje, vsled česar se je rok za podpisovanje v Ameriki podaljšal do 30. oktobra tekočega leta. Naši izseljenci, ki še niso delničarji lahko kupijo delnice pod istimi pogoji kakor nedelničarji v domovini.

Cena za eno delnico je	
(K 400 za glavnico in K 360 za rezervo)	K 760.—
dotečeni 5% obresti od 1. jan. do 31. okt. 1922	31.70
	K. 791.70

Delnice imajo pravico do dividende za leto 1922.

Za leto 1921 dividenda je iznašala 12% to je K 48.— in je pričakovati za leto 1922 še boljši dohodek.

Za vpis in informacije se obrnete na:

FRANK SAKSER STATE BANK
GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.